

malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem judicanti se injuste. Et vero cum ad prolationem hujus verbi: *Ego sum, Malchum una cum aliis retrorsum in terram prostraverat, quanto magis nunc efficere potuisse, ut in pœnam hujus improperii infernus eum vivum deglutiaret.* Et tamen sibimetipsi de innocentia sua probissime conscientis, ad malefactoris et persecutoris sui se judicium remisit, dicens: *Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo.* « Quamvis enim posset Jesus uno verbo perdere et delere nebula- nem, » inquit Lucas Brugensis¹, « quod paulo ante reipsa declaraverat, nulla tamen aut vindicta est usus, aut comminatione, aut convicio, quod adnotavit Petrus I Petr. II, v. 23. Sed relicta vindicta justo judici Patri, mansuetissimo sermone defendere contentus fuit responsum suum, pro doctrinae suæ assertione datum. Nec enim conveniebat, ut acceptam alapam silentio præteriret, ne agnoscere videretur, se male respondisse Pontifici aut fateri, doctrinam suam nimis recte a se fuisse defensam. » Blosius hanc mansuetudini Christi laudem attribuit, inquiens²: « Laus tibi, et honor et gloria, Christe Rex Cœli, et terræ, qui humiliter tanquam vilis et abjectus homuncio, ante tumidum Pontificem stans, diram alapam ab impio ejus ministro impactam modestissime tulisti. Comprime in me, quæso, omnes iræ, atque furoris motus, obtunde omnis indignatio- nis stimulos, et omnem ulciscendi libidinem extinguere, ut injurias laceris sit non perturber, non contendam, non tumultuer, sed omnia æquo animo sustinens, etiam pro malis bona repen- dam. »

2. — S. Augustinus assumpti thematis verba commentando, considerat pœnam, quam Redemptor noster de hoc scelerato ministro sumere potuisse, qui tamen mansuetudinem potius secundare, nosque docere voluit, quam justitiam punitivam: « Si cogitemus, » inquit³, « quis acceperit alapam, nonne vellemus eum, qui percussit, aut cœlesti igne consumi, aut terra dehiscente sorberi, aut corruptum daemonio voluntari, aut aliqua hujusmodi qualibet pena, vel etiam graviore puniri? Quid enim horum per potentiam jubere non potuisse per quem factus est Mundus, nisi patientiam nos docere maluisset, qua vincitur Mundus? Neque enim solum ipse hanc mansuetudinis, et longanimitatis virtutem exercere voluit, verum etiam eamdem exemplo suo ad nos Christianos transfundere contendit, quorum hic proprius est character, prout S. Gregorius Nyssenus de perfecta Christiani forma disserens, optime observat, inquiens⁴: « Quod si clarus ea sigillatim oratione persequi volumus, quibus imitando imaginem repræsen-

¹ LUC. BRU., ib. — ² BLOS., in *Sacculo animæ*. — ³ S. AUG., ib. — ⁴ S. GREG. NYSS., t. II.

« tamus, unus color est humilitas. Discite, inquit, a me, quia mitis sum, et humili corde. Alter est patientia, quæ quot modis in imagine invisibilis Dei conspicitur. » S. Athanasius de hac ignominiosa percussione ita scribit¹: « Colaphis a ministro Pontificis cæsus, nihil contra fecit, sed tantum dixit. Si maledixi, doce testimonii, quid maledixi, sin contrabene, quid me cædis? Nonne potuit, qui terræ imperavit, ut Dathan, et Abiron vivos deglutiaret, rursum imperare, ut eum, qui verberabat suum conditorem, vivum deglutiaret? Sed sustinuit, relinquens nobis exemplum, ut nos per ejus vestigia incedamus. Tu autem homo non sustines ab homine tecum ejusdem nature contumelii affici?

3. — De Jeroboam Rege legitur, quod cum extendisset manum ad apprehendendum Prophetam illum qui Dei jussu illum reprehenderat, dicta manus protinus ea exaruerit²: *Extendit manum suam de altari dicens: Apprehendite eum, et exaruit manus ejus quam extenderat contra eum.* Quanto igitur magis exaruisset manus hujus impii, si mansuetissimus Redemptor permisisset? At vero, ut D. Chrysostomus in homilia quadam bene dicit³: « Christus vincebat, non cruci affigens, sed cruci affixus; non alapis cædens, sed alapis cæsus. Siquidem si male locutus sum, inquit, testimonium perhibe de malo, si autem bene, quid me cædis. Dominus orbis terrarum apud servum Pontificis se purgat, etiam alapis in ore cæsus. Unde prodiit verbum, et mare frangavit, et quadratum Lazarum a morte suscitavit, unde malum fugiebat, unde ægritudines et peccata solvebantur, hoc est miraculum Crucifixi. Nam cum fulmina vibrare posset, et terram concutere, seruique manum exarefacere, nihil horum fecit, sed et se purgat, et superat benignitate, quo pacto quæ servorum quidem suorum sint, vindicet, quæ vero sua sunt, prætermittat. Propheta fuit quispiam, qui Regem impie agentem redarguebat, et cum accessisset, dixit. Altare, altare, audi. » Subdit idem sanctus, quod dum Rex ille idololatra ad se cælitus missam prophetæ correctionem surdis exciperet auribus, tandem ad altare reprehendendum Prophetam accinxerit, quod lapideum existens, subito confractum est. Cumque Rex ad illum capiendum manum extendisset, hæc subito aresfacta fuit. Quam historiam præsenti proposito applicans, in decursu homiliæ de Christo ita loquitur: « Quando alapis cædebatur, nihil male ei, qui alapas impingebat, inferebat, quando autem servus injuriam passurus erat, Regem punivit, ut te doceat, ea quidem quæ Dei sunt, vindicare, quæ vero propria, prætermittere. »

4. — Tria sunt præcipue, quæ Cardinalis Toletus

¹ S. ATHAN., de Virgin. sive Medit. — ² III REG., VII.

⁴ D. CHR., h. 71.

in hoc facto admiratur, ex quibus tertium, ut audiatis, ad mansuetudinem pertinet. En verba ipsissima Toteti: « Tria admiranda simul hic concurunt; servi horribilis impudentia, qui eum, qui mortuos suscitaverat, ausus est alapa percutere. Pontificis iniqitas, qui tantum scelus in sua præsenta commissum a servo dissimulavit, cum etiam, si responsio Christi non fuisset congruens, non licuerit ministro sic vindicare. Tandem in credibilis Christi patientia. » Albertus Magnus in Joanne commentando, quando ad assumpti thematis verba pervenit, inquit¹: « Responsio patientiae, et sapientia erudiantis, et sic beneficium impedit eruditio pro malefacto. » Blosius in alio quodam loco meditationum suarum ira scribit²: « Diram alapam ab' impio ministro tibi iniquissime datam modestissime tulisti. » S. Cyrillus Alexandrinus similiter Evangelium Joannis exponus, hanc admiratur mansuetudinem, nostramque nobis improprietatam iracundiam et furem, inquiens³: « Cæditur ut servus, qui nutu solummodo perdere Judæos omnes potuisse, nec ultionem facit ullam. Non enim ira, nec morore, nec dolore vincitur. Nos miseri, terra, et limus, qui herbarum viridatæ a Scriptura collati sumus (homo enim sicut foenum) si quis de proximis, lapsu linguae, minimum quicquam contra nos dixerit, more draconum in eum insurgimus, et mille verbis pro uno vituperantes, satiari non possumus. »

5. — Apud Ezechielem dicitur⁴: *Ecce dedi faciem tuam valentiorum faciebus eorum, et frontem tuam duriorum frontibus eorum. Ut adamantem, et silicem dedi faciem tuam.* Quæ verba aptissime Christo Domino applicari possunt, qui totopere se Judaismo opposuit, tantaque cum contumelia in vultu percussus, imperturbabilis nihilo minus et facie semper serena permanxit, tolerando benigne persecutorum, ipsum in vultum percutientium, impudentiam. Septuaginta prædictum Ezechieli textum ita legunt: « Ecce dedi faciem tuam potentem contra facies eorum. Et victoriam tuam roborabo contra victoriam eorum, et erit semper fortior petra. » Chaldaeus ita verit: « Ut adamantem et fortiorum petra, sic dedi frontem tuam, fortiorum contra frontes eorum. » Sicut enim silex percussus scintillas ignes emittit, ita Christus in faciem cæsus, ardenter scintillavit charitatem et amorem, de malefactore nullam sumendo vindictam, imo ipsum potius charitable corrigendo. Uude Tertullianus monet, inquiens⁵: « Si manu quis tentaverit provocare, presto est Dominica moneta. Verberanti te, inquit, in faciem, etiam alteram genam obverte. » Porro in sequenti discursu videbimus motiva, cur Christus

¹ ALB. MAG., in Joan. — ² BLOS., in Exercit. quotid. Med. — ³ S. CYR. ALEX., l. XI in Joan. — ⁴ ELEC., III, 8. — ⁵ TERTUL., l. I de Pat., c. 8.

alteram maxillam non præbuerit percutiendam, sed potius percutientem respondendo repulerit. Subdit idem Tertullianus. « Fatigetur improbitas patientia tua. Quivis ictus ille sit, dolore et contumelia constrictus, gravius a Domino vapulat. Plus improbum illum cædis sustinendo, ab eo enim vapulabit, cujus gratia sustines. » D. Chrysostomus in homilia II de incomprehensibili Dei natura, ad nostram eruditioem, seu potius confusio- nem nostram ita scribit¹: « Dum famulus Pontificis alapam contumeliose in ejus faciem inflxit, ita ille respondit: *Si male locutus sum, etc.* Quod si Dominus, et angelorum et hominum omnium, vindictam sibi non faciat, sed excusat, et servo atrensi se examinandum proponat, nihil profecto est, quod nos sermone egeamus prolixiore admonitionis, haec enim paucissima verba abunde sufficiunt, haec tantummodo animadverte. Cogita tecum frequentius, meditare, et refer: *Si male locutus sum, testimonium perhibe, etc.* Et quis sit, qui haec dixit, intellige, et ad quem et cujus causa dixerit. Ita enim efficitur, ut haec verba divinum quoddam et perpetuum carmen tibi habeantur, ut omnem animi inflationem, omnem tumorem, doloremque sedare possint, et tollere. » Incarnata Sapientia quamdam hic in terris, ad omnes sequaces suos erudiendos, scholam erexerat dicebatque. *Discite a me.* At vero quidnam nos ab illo discere cupiebat? Non spiritum prophetæ, non miracula, non imperscrutabilia mysteria capacitate nostra superiora, non conversionem populorum. Quid ergo? *Discite, quia mitis sum.*² Una haec est virtus, in qua omnes aliae exerceri possunt.

6. — Scistisne, cur Ecclesia hunc morem introduxit quod quando sacramentum Confirmationis confertur, Episcopus confirmans confirmandum alapa percutiat. Nimurum, ut Christianus agnoscat, se sub vexillo crucis Christi esse conscriptum, omnemque animositatem et generositatem suam hoc esse demonstrandam, et exercendam, quod contumelias et injurias patienter sustineat, non vero ut contumelias contumelias rependat, seque vindicet, Salmeron notat ministru hunc Salvatori alapam impegnisse³, « Ut gratiam Pontificis venaretur, et rem gratam præstaret Domino suo, qui vel præcepit, vel nutu indicavit, ut percuteret, ut olim Ananias jussit percuti Paulum, vel si non præcepit, ne innuit, fuit causa ministro, ut percuteret, nec minus gratum officium præstitit, quam si ex præcepto percussisset, et ut hinc addiscas, quam proclivis esset Pontifex irrogandam injuriæ, et quale fuerit ejus judicium. Iuquum enim est judicium, ubi quilibet ante sententiam potestatem habet in reum. Deinde iniquus est judex, qui videns reum ante datam sententiam affligi,

¹ D. CHR., t. I, h. 26. — ² MATT., XI, 29. — ³ SALM., ib.

« tacet vel non prohibet, vel saltem nec reprehendit, ut partes sua erant. In judicio permittitur reo « libere pro se loqui. » Considerandum quoque est, quod Christus interrogatus a Caipha tanquam reus an falsam prædicasset doctrinam, legi Mosaicæ contraria, cum ad se justificandum testes produxisset illos ipsos, qui ibidem erant præsentes ipsum audierant quique sevissimi ejus persecutores erant, majus utique, et evidenter propriae innocentiae indicium dare non poterat, indeque magis elucescebat commissa contra ipsum iniquitas et injustitia, siquidem propter bene acta tam gravem retulit contumeliam. Et quidem dato etiam casu, quod Christus in respondendo arrogans fuisset, non tamen tam atroci alapa debuisse puniri, quia hoc est omnium reorum privilegium, quod scilicet in judicio loqui, seque defendere possint, quantum volunt. Quæ etiam consuetudo apud gentes inhumanas et barbaras inolevit. Unde Salmeron ait¹: « Habet hoc etiam apud gentes judicialis æquitas, « ut facinorosus jam comprehensus et vincitus, nulla « injuria aut poena afficiatur, nisi sententia secundum « dum leges a judicibus data. » Et paulo post subdit: « Tacuit Pontifex, et dissimulavit, apud « quem, qui forte ejus canem percussisset, non « abiisset impunis. » Easdem quoque observations habet Lucas Brugensis, ita scribens: « Bene respondebat, ac locutus fuerat, quamvis libere, « quia facultas est reo in judicio libere pro se loquendi, modo sine convitiis, præsertim si videat « judicem præter ordinem juris secum agere. Quod « si videat judicem in calumniam rapere recte facta, « aut dicta, aut Pontificem hunc in suspicionem falsi tanquam clanculariam vocare doctrinam publicam, nihil præter officium admitti! reus si etiam acerbius a se rejiciat examen ad testes. Quid interrogas? interroga auditores meos. Agebatur enim de re summa, ob quam Jesus a Patre missus fuerat, doctrina inquam, ac proinde acriori defensione opus erat. » Citatque auctoritatem Chrysostomi, dicentis. « Vides judicium, tumultus et perturbationis, et confusionis plenum? Coactum est concilium in quo summa vigore debet gravitas. Ministro uni tantum licentiae permittitur, ut in media cause actione, in conspectu judicium, reum, qui nulla adhuc in re noxious repertus est, pro suo libito cedat. Quare et Caipha cætero rumque hic judicium iniquam dissimulationem insinuat Jesus, quod in ministrum contra leges agentem non animadverterent. » His addenda est observatio quædam, ab Ammonio in catena Græca tradita, scilicet percussorem unum fuisse illorum, qui alias doctrinam ejus audientes obstupuerant²: « Arguit itaque ministrum maximæ injuriæ, non solum eo quod simpliciter alapam inflixit, sed

¹ SALM., ib. ² LUC. BRU., in Joan. ³ AMMON, in Cat. Græc.

« quod prius eum admiratus, modo sine causa contumeliam inferret. » S. Cyrillus Alexandrinus quoque ait⁴: « Magno injuriæ crimine arguit ministerium, nam si etiam ignobilissimus quidam judicium subiret, cædere tamen eum non oportebat, qui neque verbo, neque re aliqua ad hoc incitarit. »

DISCURSUS V.

CIRCA EAMDEM COLAPHIZANTI A CHRISTO DATAM RESPONSIONEM, ALLE CONSIDERATIONES INSTITUUNTUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Docuit nos Christus suo exemplo quod injuriæ patienter toleranda sint. Pulchra exempla alapas patienter excipientum. — 2. Quare Christus percussori non præbuerit alteram maxillam. — 3. Christus nec dum condemnatus, reprehendit hunc discipulum sicut et turbam illum capientem. Afferuntur rationes. Quare Christus responderit percussori, illumque reprehenderit. — 4. Aliæ rationes cur hanc alapam Christus patienter tolerarit. — 5. Christus de injuriis in domo Pontificis acceptis solummodo fuit conquestus. Magnum præjudicium redundavit in Christum ex hac alapa. — 6. Christus per alapam illam prorsus in honoratus et vilificatus fuit. — 7. Alapa hac ab antiqua servitute liberati sumus.

Respondit ei Jesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, cur me cædis? Joan., xviii, 24.

1. — Alapa, quam Filius Dei incarnatus a sacerdote accepit ministro, in lamentationibus Jeremiæ claris, et perspicuis verbis prædicta fuit, simulque ab eodem Prophetæ adjunctum fuit²: Et tacebit, quia levabit super se: ponat in pulvere os suum; si forte sit spes, dabit percussenti se maxillam. Porro per hoc silentium intelligitur patientia et mansuetudo, qua acceptam alapam per verba injuriosa, vel alios actus iracundiæ et vindictæ minime rependit, nec ultus fuit. Notandum vero est, quod idem Jeremias prædictis verbis præmiserit³: Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua; moxque subjungat: Dabit percussenti se maxillam, quasi dicere vellet: in similibus acceptis injuriis imperturbatum manere, actus est inveteratae perfectionis et virtutis. Quis autem est inter homines, de quo veracius verificari possit, quod ab utero materno heroicis decoratus fuerit virtutibus, quam de Christo, de quo idem propheta Jeremias ait⁴: Fæmina circumdabit virum, id est, viribus et heroicis virtutibus ornatum? Et ideo nos exhortatur dicens⁵: Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum. « Quis enim hominum, » inquit Rupertus Abbas⁶, « jugum paratior homine illo portavit, qui

¹ S. CYR. ALEX., l. II, c. 47 in Joan. — ² THREN., III, 30. — ³ ID., 27. — ⁴ JEREM., XXXI, 22. — ⁵ MATT., XI, 19. — ⁶ RUP. ABB., l. I de Trin. et oper. ejus.

sequamini vestigia ejus, qui cum malediceretur, non maledicebat, tradebat autem judicanti se injuste.

2. — At vero objicies fortasse, quonam modo Christus nobis, in constanter perferendis alapis, suo præluxit exemplo, qui non solum percussori alteram maxillam percutiendam non præbuit, sed potius percussorem reprehendisse, et injuriam cum indignatione aliqua recepisse noscitur? Porro hanc objectionem S. Augustinus his verbis innuit¹: « Forte hic dicit aliquis: cur non fecit, quod ipse præcepit? Percussenti enim non sic respondere, sed maxillam debuit alteram præbere. Quid? quod et veraciter, mansuete, justeque respondit et non solum alteram maxillam iterum percussuro, sed totum corpus figendum præparavit in ligno? Et hinc potius demonstravit, quod demonstratum fuit, sua scilicet magnæ illa præcepta patientiæ, nos ostentatione corporis, sed cordis præparatione facienda: fieri enim potest, ut alteram maxillam præbeat visibiliter homo iratus. Quanto ergo melius, et respondit vera placatus, et ad perferenda graviora, tranquillo animo fuit paratus? » Et vero dubium hoc apparenti probabilitate non caret, siquidem cum supposita hac propositione: Cœpit Jesus facere et docere²; ex quo Christus suos docuerat fideles, dicendo³: Ego dico vobis, noli resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi et alteram; qua ratione coelestis Magister idipsum hac in occasione positus adimplesse dicetur? Respondet S. Hieronymus, dicens⁴: Secundum mysticos intellectus percussa dextera nostra, non jubemur sinistram præbere, sed alteram, hoc est, alteram dexteram. Justus enim sinistram non habet. » Ad idem propositum Simon de Cassia pariter egregie in hæc verba scribit⁵: Perlectum est in virtutibus, ei qui te percudit, inferre verba salutis, et cum odio te feriat, tu charitate constringas, ut quem pateris percussorem, corruptum possis habere consortem. » Fideliter idipsum benignissimus Dominus noster est executus, quando colaphizantem se charitable correxit, siquidem correctio est actus charitatis. Unde Salmeron ait⁶: Cessante summo pontifice a munere suo corripiendi, Dominus non cessat ab officio suo; corrigit enim servum aperte, et Pontificem, tacite in ejus crimen conscientem. Deinde non tacuit, ne tacendo videatur probare dictum ministri, quod male esset locutus; non ex impunitia, sed ad confirmationem suæ doctrinæ; putabat enim servus totam doctrinam, quam Christus defenserat, alapa reprobasse. »

3. — Advertendum quoque est, quod tunc Christus, quando nondum erat condemnatus, hunc mi-

¹ S. AUG., in Joan. — ² ACT., I, 1. — ³ MATT., V, 39. — ⁴ S. HIERON. — ⁵ SIM. DE CASS., lib. XIII. — ⁶ SALM., t. X, tr. 20.

nistrum reprehenderit, ne non et turbas, ad ipsum capiendum in hortum Gethsemani properantes, quibus ait: *Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me, etc.* Per hoc enim charitatæ correctionis actum erga illos exercere voluit. At vero quando postea a Pontifice et consilio condemnatus fuit, omnesque contra ipsum vociferati sunt, dicentes: *Reus est mortis*, ad illos corrindos et reprehendendos os suum nunquam amplius aperuit: « Nec enim erat locus correctioni, » inquit idem Salmeron, « jam enim omnes damnaverant. » Toletus tamen ait, finem principalem Christi, colaphizantem ministrum perstringentis, non fuisse ejus correctionem, sed suimet ipsius, et doctrinæ sue defensionem¹: « Ne tacens videretur comprobare, se male locutum esse, Pontificemque jure ejus doctrinam taxasse. Quia igitur de causa Pontifici responderat, eadem percutienti etiam nunc respondit, non propter illatam sibi injuriam, nec præcipue ut percussorem corripiat, sed ut se vere et recte locutum esse ostendat. » Cajetanus observat, quod tametsi Redemptor noster vere consilium dederit, de obvertenda percussori altera maxilla, hoc tamen litteraliter nequaquam debeat intelligi²: « Manifestat enim hac response, illud esse intelligendum, quando et ubi oportet, seu expedit, et non absolute, ut verba sonant. » Doctor angelicus ait, quod tametsi indubitatum sit, Christi dispositionem, alteram maxillam percussori obvertendam esse jubentis, perfectissimam esse; Christus tamen pro nostra eruditione melius esse censuerit, hanc percussori suo reddere responsionem, utpote ex qua multa derivantur emolumenta: « Sic ergo, » inquit³, « excusatio Domini utilis fuit ad nostram instructionem. » Quod vero prædictum, a S. Mattheo et Luca relatulum Christi consilium attinet, idem angelicus doctor declarat, inquiens: « Hoc debet intelligi, quantum ad præparationem animi, quod si necesse fuerit, ita debet esse dispositus, ut non turbetur animo contra percutientem, sed paratus sit simile, et etiam amplius sustinere. » Porro Salvator, prout paulo ante ex sententia S. Augustini diximus, non solum se promptum exhibuit ad aliam maxillam porrindam, prout patuit ex tot aliis saevissimis colaphis, quos deinceps in decursu passionis accepit, verum etiam totum corpus suum carnificum crudelitati adeo exposuit, ut⁴ *a planta pedis, usque ad verticem non esset in eo sanitas.* Ipsa quoque apud Patrem cœlestem a Christo in monte Calvariæ facta venie suis crucifixoribus indulgæ imploratio, ejus interiorem mansuetudinem, qua tunc prædictus erat, sufficienter indicabat. Simon de Cassia reprehensionem percussoris ideo a Christo factam fuisse censem, ut animam illam peccatricem lucrari posset⁵:

¹ TOL., in Joan. — ² CAJET., ib. — ³ S. THOM., ib. — ISA., I, 6. — ⁵ SIM. DE CASS., ib.

« In id enim tendebat Salvator, » inquit, « qui vult omnes homines salvos fieri, et ad cognitionem veritatis venire, ut hunc male ministrantem, in ministrum supernæ vitæ converteret. Nec adversus eum odio movebatur, quem conabatur dulci allocutione verborum de medio iniquitatis eripere. » At vero quia ipse nimium ingratus fuit, altissimum hoc conversionis suæ donum non merebatur, cujus multi alii lictores postea facti sunt participes; ii scilicet¹, qui revertebantur percutientes pectora sua, et inter hos præcipue bonus latro, et Centurio.

4. — Idem quoque Christi percussor populum præfigurabat Judaicum obstinatum, prout in progressu discursus dicemus. Porro S. Bonaventura ex Glossa et S. Augustinus hactenus a S. Thoma dicta his verbis confirmat²: « Illa præcepta præbendi maxillam, et consimilia, magis ad præparationem cordis, que intus est, pertinet, quam ad opus, quod in aperto sit, ut teneatur in secreto animi patientia cum benevolentia, in manifesto autem fiat quod eis videatur prodesse posse, quibus bene velle debemus. Unde et Dominus Jesus exemplum singulare non præbuit percutienti alteram partem, sed potius prohibuit; ne qui fecerat, augeret injuriam; et tamen paratus erat, non solum in faciem percuti, verum etiam pro illis crucifixus occidi. » S. Ephrem similiter hanc in Christo imperturbabilitatem admiratur, dicens³: « Res admiratione dignissima est, fratres, videre Christi Regis ac Domini nostri clementiam. Alapa quippe a servo percussus, prudentissime cum omni mansuetudine, pietate, ac reverentia res pondit. Indignatur servus, tolerat Dominus. Servus ira concitatur, Dominus in sua benignitate permanet. »

5. — Sunt et alii, qui ingeniose observant, Christum in domo Pilati et Herodis, nequaquam lamentatum fuisse de tot sibi irrogatis injuriis et contumeliis, quantum in domo Caiphæ Pontificis, quia Pilatus paganus erat, Herodes autem, tanquam Rex sæcularis, vir erat mundanus; at vero in domo summi Pontificis summis fuit conquestus lamentis, de injuria et infamia sibi irrogata, quia in illa domo vel maxime debebat honorari, siquidem justum erat, ut summus sacerdos protegeret eum, qui religionem et cultum divinum zelabat. « Sed tamen hæc omnia æquo animo tulit, » inquit D. Chrysostomus⁴: « et tranquillo, ut tu latissime intellegeres, quemadmodum modestiam, patientiam, mansuetudinem, denique virtutis officium servare deberes. » Pondarandum quoque est præjudicium, quod in Redemptorem redundabat ex hac alapa, a Christo cum non minori patientia recepta, quam fuerit lætitia et applausus omnium circum-

¹ LUC., XXII, 48. — ² S. BON., in Joan. — ³ S. EPHR., t. III de Pass. — ⁴ S. CHRYS., t. II, hom. 26.

stantium, qui in magno numero erant, qui de hac alapa specialiter gaudebant, non solum propter impunitatem malefactoris, verum etiam propter communem omnium præsentium approbationem, quæ causa fuit, ut malo percussoris exemplo via aperiretur ad omnes alios impetusos insultus, qui ad mortem usque ei irrogati fuerunt, omni cum licentia et libertate committendos. Omnes enim alii persecutores, videntes quod hic percussor non solum non puniretur, aut reprehenderetur, verum etiam applausum acciperet ab omnibus, omniumque gratiam sibi inde comparasset, sibi licitum esse censuerunt, omnem suam contra marsuetissimum agnum evomere rabiem et venenum. Unde Salmeron ait¹: « Fuit gravis hæc injuria, quia prima fuit, et alii audaciam idem faciendi præstit. » Rupertus Abbas super caput v. Michæl prophetæ scribens, inter alias considerationes, quas ibidem format, specialiter notat, quod cum in eo capite de venturi Messiae passione mentio fiat, hæc tota solum per hanc alapam descripta fuerit, cujus hanc assignat rationem²: « Per maxillæ percussionem totam ejus significabat passionem. Pulchre nimurum, quia passionis ejus hoc fuit initium. »

6. — Porro Christus apud universum Israel in magno erat respectu, reverentia et existimatione, tum propter patrata miracula, tum propter ingenitum sequacium suorum multitudinem, tum denique ob sanctitatem non solum doctrinæ quam annunciat, verum etiam vite et morum. Atque ideo Regulus Capharnaita et Centurio, nec non ipsem Pilatus, quamvis gentiles, magna ipsum prosequabantur veneratione. At vero quia hic ipsum per hanc alapam tractaverat tanquam servum, mancipium, virumque vilem, et plebeium, indeque omnium sibi gratiam comparaverat, Christus adeo inhonorable et despctus remansit, ut, quemadmodum in sequenti discursu dicetur, ob omnibus, ex cogitabilibus fuerit inhonorable improperiis, adeo ut certatim in faciem ejus conspuerent. S. Hieronymus super illa verba³: *Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus*, ita scribit⁴: « Ita ut poneret corpus, sive dorsum suum ad plágas, et pectus Dei capax flagella conciderent, genasque suas non averteret ab alapis: quod illum a ministro principis Sacerdotum sustinuisse, non est dubium, ita ut certatim eum Judæorum populi illuderent. » Fuit quoque hæc alapa sagissimum inventum diabolicum, ad diminuendam ipsius et doctrinæ sue auctoritatem; siquidem videntes, quod suo forsitan non essent gavisuri intento, per mortem probrosam Præsidis jussu ei inferendam, quippe qui impense ei favebat, ad minus se alium quemdam finem consecuturos esse sperabant, scilicet, ut ipsum adeo redderent inf-

¹ SALM., ib. — ² RUP. ABB., m. c. 5 Mich. — ³ ISA., L. 6. — ⁴ S. HIERON., ib.

mem, omnibusque exosum, ut nullus deinceps ei fidem adhibitus esset, utpote qui tanquam vilissimus servus et mancipium, cum applausu et approbatione totius Synagogæ, publice calaphizatus fuisset.

7. — S. Ephrem aliud quoddam tangit mysterium, inquiens¹: « Cur alapam optimo impingis « Domino? Omnes quidem servi dum libertate « donantur, alapam accipiunt, ut corruptibili libertate fruantur; ipse vero, o miser, injuste ipsum « universorum liberatorem alapis cædis? » Enimvero hæc alapa ab antiqua nos servitute liberavit, teste Sedulio dicente²: « His alapis nobis libertas maxima venit. » Porro universum genus humandum daemonis et peccati antiquum erat mancipium, siquidem in omnibus totius mundi partibus, unico duntaxat terra angulo, id est Judæa excepto, demonibus in falsis Numinibus sua flectebat genua; at vero per merita hujus alapæ, quæ passioni Redemptoris aditum aperuit, veram sibi acquisivit filiorum Dei libertatem, solo Judaismo in poenam hujus data alapæ, veluti omnium nationum mundi mancipio, in sua servitute remanente. De Polono quodam legitur³, quod in Matthæi Corvini Hungariæ regis aula constitutus, adeo fuerit audax et præsumptuosus, ut leoni cuidam famelico, non solum carnem ei ad nutrimentum datam, ex ejus faucibus eripuerit, verum etiam multas ei alapas inflexerit, dicendo: *Ossam dimitte canis;* ob quam temeritatem prædictus rex illum vite sue propriæ nimis prodigum esse videns, ab aula dimisit. Porro Malchus hic Christum colaphizans, populum præfigurabat Judaicum, adeoque temerarius, et arrogans extitit, ut tametsi paulo ante Christum uno verbo turbas armatas in terram prosteruentem vidisset, nihilominus ut suæ satisfaceret crudelitati, et arrogantiæ, hanc alapam infligere presumperit illi, de quo dicitur: *Vicit Leo de tribu Juda.* At vero justo adeo multatus fuit supplicio, quippe qui a Rege gloria in perpetuum reprobari meruit. Apud Ezechielem dicitur⁴: *Displicebitis vobis in omnibus malitiis vestris*, ubi Septuaginta legunt: *Et percutietis vestras.* Etenim hoc fuit supplicium, quod in populum illum recidit, eo quod vultum illum, in quem desiderant Angeli prospicere, alapa percusserit videlicet, quod veluti totidem mancipia omnes in vultu signati esse conspiciantur. S. Ambrosius ait⁵: « Nonne fit per patientiam, ut sua amplius patientia reverberet verberantem? » Etenim absque eo quod suppliciorum virgam manu apprehenderet ad eos percutiendos, eos nihilominus per patientiam suam gravissime multavat, eo quod improperium servile et mancipiale cunctis immiserit, quod Redemptorem nostrum onerare decreverant. Origenes notat, Hebræos signatos esse, tanquam omnium

¹ S. EPHEM. — ² SEDUL., l. VII. — ³ CRANZ., Saxon. — ⁴ EZECH., XX. — ⁵ S. AMB., l. V in Luc.